

Gentiaan

Afdelingsblad IVN Oost-Achterhoek

Nummer 127 Zomer 2023

Verlagen van de activiteiten van de afgelopen maanden
en andere wetenswaardigheden

Afdelingsinformatie

Voorzitter

Sjef Lommen
Lichtenvoordsestraatweg 18, 7121 AC Aalten
tel.: 06-12343561 voorzitter@ivn-oostachterhoek.nl

Vice-voorzitter

Angela Tiggeloven
Hoeninkstegge 3, 7104 BK Winterswijk (Meddo)
tel.: 06-20481937 angelatiggeloven@gmail.com

Secretaris

Henk Wiggers
De Savornin Lohmanstraat 12, 7103 GW Winterswijk
tel.: 06-20120995 secretaris@ivn-oostachterhoek.nl

Penningmeester

Ron Krabben
Kardinaal de Jongstraat 37, 7131 XS Lichtenvoorde
tel.: 0544-372612
penningmeester@ivn-oostachterhoek.nl

LEDEN

André Hendriks
Dorpsstraat 85, 7136 LJ Zieuwent
tel.: 06-16437732 andrehendriks57@gmail.com
Anke Hollink
Huikert 17a, 7161 GJ Neede (Tevens vertrouwenspersoon)
tel.: 0545-291109 johnenankehollink@hetnet.nl
Kay ten Barge
Eikenlaan 106, 7151 WS Eibergen
tel.: 0545-473690 kaytenbarge@gmail.com

Contributies

Leden € 28,00 Huisgenoten € 14,00 Gastleden € 14,00

Jeugdleden € 12,00

Donateurs min. € 15,00

Bankrekening: NL88RABO0316440116 t.n.v. IVN

Werkgroepen

Landschapsbeheer

Martin Peterkamp
tel.: 06-10567092 martin@peterkamp.nl

Promotie

Kay ten Barge
tel.: 0545-473690 kaytenbarge@gmail.com

Thema-bijeenkomsten

Lies Jacobs
tel.: 0545-473279 jacobsrolden@gmail.com

Vleermuizen

Wilko Poortman
tel.: 06-23658486 poortmancw59@kpnplanet.nl

Wandelingen

André Hendriks
tel.: 06-16437732 andrehendriks57@gmail.com

Planten

Jan Dirk Focker
tel.: 06-54798164 jdfocker@kpnmail.nl

IVN Routes app

Robert Schadd
tel.: 06-82582054 robertschadd@outlook.com

Natuurkiekers

Ellen van den Adel
tel.: 06-20392805 ellen@workonprogress.nl

Website

fred Groothuis
tel.: 06-83348880 webmasterivnoostachterhoek@gmail.com

Van de redactie

Dit is het laatste periodiek van de IVN onder de naam Gentiaan. Vanaf december zal dit periodiek onder een nieuwe naam verdergaan (zie elders in dit blad) en dan zowel de Gentiaan (IVN) als de Gagea (KNNV) vervangen. In september zal hier tijdens de bestuurs/coördinatorenvergadering handen en voeten aan worden gegeven.

Vooruitlopend hierop is er opnieuw ruimte ingeruimd voor specifieke activiteitewn van de KNNV buiten de gewone agenda om.

Hopelijk zal er, net als nu het geval was, ook de komende jaren voldoende kopij binnenkomen om u driemaal per jaar een lezenswaardig periodiek te kunnen aanbieden.

Gentiaan

IVN Oost Achterhoek - 127

Foto: Ria Groot-Zevert

Voorwoord

Beste leden,

Op het moment dat ik bezig was om deze tekst te schrijven klapte het grote landbouwoverleg. De grootste boerenorganisatie, LTO, stapte uit het overleg omdat men te weinig perspectief achtte te zien in het landbouwakkoord zoals besproken.

Niet veel later in de tijd gezien viel het kabinet Rutte en worden er op 22 november aanstaande nieuwe verkiezingen voor de Tweede Kamer gehouden. Inmiddels zijn diverse partijen hard op zoek naar een nieuwe lijsttrekker en wellicht nieuwe kandidaten voor de kandidatenlijst.

Als buitenstaander en voorzitter van twee verenigingen die zich vooral bezighouden met de natuur vind ik de gevolgen van deze ontwikkelingen bijzonder jammer en spijtig gezien het feit dat de zo gewenste samenwerking tussen de verschillende partijen niet tot stand is gekomen.

Spijtig dat zoals het er nu naar uitziet allerlei plannen vertraging oplopen. Samenwerken met elkaar is blijkbaar erg moeilijk. Partijen die met elkaar samenwerken moeten bereid zijn soms wat water bij de wijn te doen.

Als ik kijk naar het proces wat wij samen doorlopen kan ik gelukkig een stuk optimistischer zijn.

KNNV en IVN-Oost Achterhoek hebben terecht recentelijk ook met elkaar de mogelijkheden tot samenwerking besproken. Uit deze gesprekken en overleggen mag ik melden dat we in onze laatste bestuursvergaderingen overeenstemming hebben kunnen bereiken over de manier waarop we de samenwerking tussen KNNV en IVN in met name de Oost-Achterhoek vorm kunnen geven.

LEES VERDER OP DE VOLGENDE PAGINA

Inhoud

- 5 Septemberlezing
- 6 Natuurkiekers
- 9 Galwesp
- 10 Wandeling Harreveld
- 11 Wandeling Vennevertloo
- 13 Weerpraatje
- 15 Uit de natuur
- 16 Vrijwilligersmiddag
- 18 Diploma-uitreiking
- 20 Thema-avond bosbeheer
- 22 Activiteiten KNNV
- 23 Agenda

Colofon

Gentiaan nummer 127: Augustus 2023

De Gentiaan verschijnt drie maal per jaar in april, augustus en december.

De redactie van de Gentiaan bestaat

uit:

Els van Dijk, Marco Boekelder en Auke Hoekstra.

Eindredactie: Frans Bomer, Havekortweide

9, 7152 KJ Eibergen, tel: 0545-472457.

E-mail: redactiegentiaan@gmail.com.

Sluitingsdatum voor kopij van het volgende nummer: 15 november 2023. Kopij digitaal aanleveren als platte tekst zonder opmaak. Foto's als losse jpg-bestanden in hoge resolutie en graag het onderwerp aangeven.

Samenwerking die er op tal van gebieden al werd gerealiseerd maar nu ook op bestuurlijk niveau vorm heeft gekregen. Nadat de algemene ledenvergaderingen van beide verenigingen groen licht hebben gegeven zijn we als bestuur hiermee aan de slag gegaan.

De uitkomst van onze overleggen leveren het volgende beeld op:

Beide verenigingen blijven als zelfstandige vereniging bestaan en hebben in de bezetting van het “dagelijkse bestuur” dezelfde personen voor het voorzitterschap, secretariaat en penningmeester. Het bestuur wordt verder aangevuld met minimaal 2 leden van zowel KNNV en IVN-Oost-Achterhoek.

De algemene ledenvergaderingen van KNNV en IVN, die éénmaal per jaar worden georganiseerd, blijven op de kalender als twee aparte vergaderingen.

De bestuursvergaderingen zullen in gezamenlijkheid worden gehouden.

In het eerste gedeelte van het overleg kunnen de werkgroepeliders c.q. coördinatoren hun verhaal doen en vragen stellen aan de andere werkgroepen.

Op deze manier maken we kennis met elkaar en zien we de mogelijkheden om nog meer dan nu al het geval is tot samenwerken.

Het tweede gedeelte van de bestuursvergadering wordt een overleg tussen “dagelijks bestuur” en de bestuursleden die zitting hebben namens KNNV of IVN.

De praktijk zal uit gaan wijzen of we inderdaad gekozen hebben voor een werkbare vorm van samenwerking. Zoals we er nu in staan hebben we daar alle vertrouwen in.

• Sjef Lommen

Een nieuwe naam

We willen onze samenwerking ook naar buiten helder en duidelijk communiceren, daarom willen we de Gentiaan en de Gagea samenvoegen tot één periodiek.

We zijn op zoek naar een nieuwe naam en vragen u om suggesties daarvoor uiterlijk 8 september te sturen naar het secretariaat: secretaris@ivn-oostachterhoek.nl. Tijdens de vergadering van 13 september zullen we dan proberen een keuze te maken.

We kiezen daarbij voor het formaat en uitvoering zoals dat door IVN wordt gebruikt.

• Sjef Lommen

Herhaalde oproep voor vrijwilligers

In de vorige Gentiaan stond een uitgebreid artikel over natuur- en milieu-educatie voor basisscholen en de betrokkenheid daarbij van De Kruidenhof en IVN. Ook werd daarbij gevraagd om als u als vrijwilliger vanuit IVN aan dit project wilt meewerken dat kenbaar te maken bij het secretariaat.

Bij deze een herhaling van dat verzoek.

• Sjef Lommen

Begin ook met composteren!

Het handige composteersysteem van EcoTe geeft u de mogelijkheid om uw groenafval eenvoudig te verwerken tot een geweldige bodemverbeteraar: Compost!

Er zijn bakken verkrijgbaar voor alle formaat tuinen. Vraagt u ons gerust naar wat er zoal mogelijk is. Meer informatie en prijzen via: info@ecote.nl

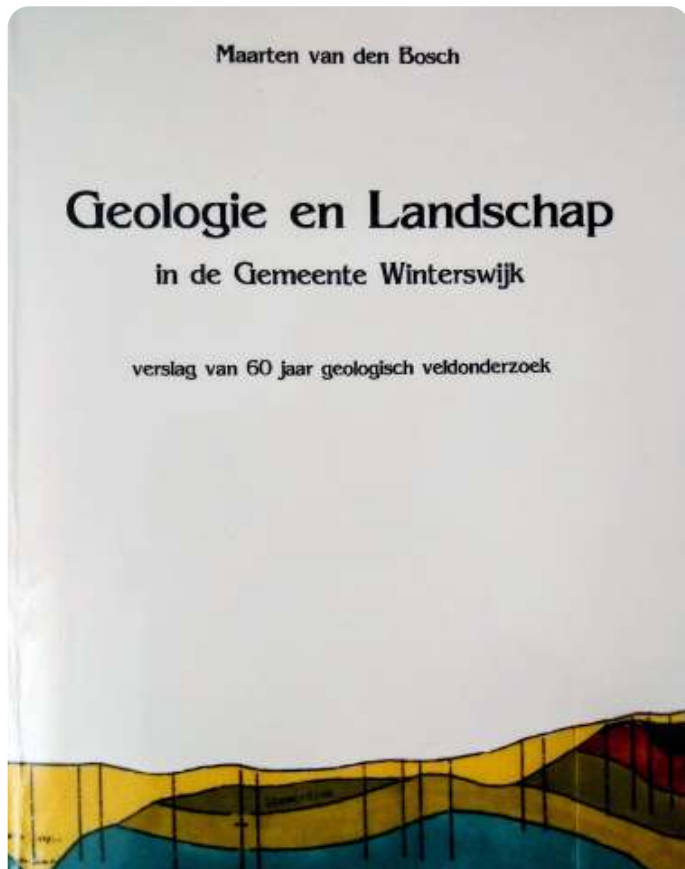
www.ecote.nl

Geologie en Landschap in de gemeente Winterswijk

AUTEUR: TON REERINK

Aankondiging van een thema-bijeenkomst op 16 september a.s. in Winterswijk.

Op veel verschillende plekken rondom Winterswijk werd al heel lang in veldovens tertiaire klei gebruikt om dakpannen en stenen van te bakken. Deze klei werd gevormd in de geologische perioden van het Mioceen en Oligoceen, dat is 20 à 30 miljoen jaar geleden en was direct aan de oppervlakte te winnen.

Steenkool en zout zitten dieper in de bodem en werden opgespoord maar vooralsnog niet economisch winbaar geacht. Gelukkig maar!

Toch zijn het niet alleen deze lang vervlogen tijden die directe invloed hebben op het landschap. Dat is vooral het geval met de perioden van de voorlaatste en laatste ijstijd.

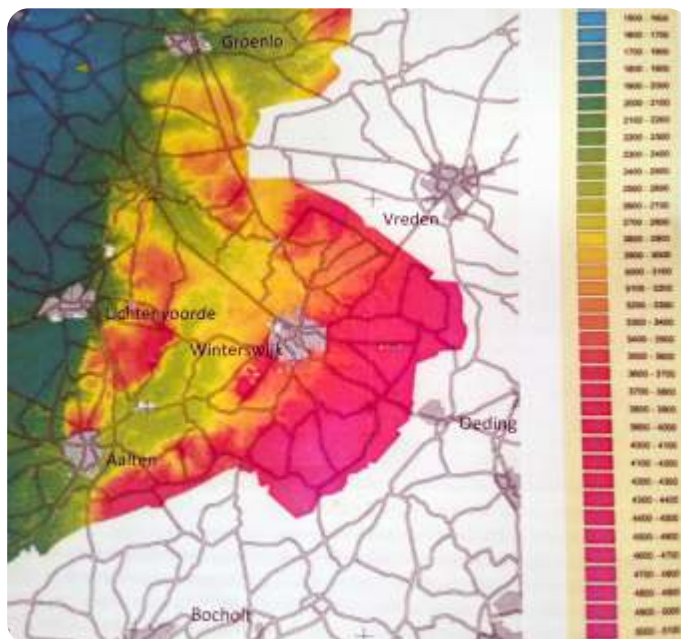
Zijn boek is een stortvloed van gegevens van boringen en daaruit voortvloeiende kaarten en profielen, steeds gecorreleerd met fotografische opnamen van de gebieden en met historische kaarten. Na een inleidend hoofdstuk komen 11 gebieden afzonderlijk aan de orde die elk op een eigen gemeenschappelijk kenmerk behandeld worden. Om die op hun waarde te kunnen beoordelen moet men behoorlijk goed ter plaatse bekend zijn en met aandacht de kaarten en profielen bestuderen.

Termen als 'de formatie van Rupel' en 'de laag van Stemerding' en 'de afzetting van Kotten' moeten dan langzaam vertrouwd worden door steeds weer terug te keren naar de chronostratigrafische overzichten. Maar het loont de moeite.

Maarten van den Bosch schreef het boek met de titel 'Geologie en Landschap in de gemeente Winterswijk' in 2022. Het is het verslag van 60 jaar geologisch veldonderzoek. Toen hij in 1960 begon waren er 200 geregistreerde boringen van de Rijks Geologische Dienst beschikbaar. Deze boringen waren meestal gericht op het onderzoeken van de geschiktheid van mijnbouw in deze streken. In 2022 beschikt het Geologisch veldlaboratorium van Maarten, gevestigd bij de Steengroeve van Sibelco over de resultaten van 3500 boringen. Veel van deze boringen zijn gedaan vanuit wetenschappelijke interesse, maar bij alle boringen met een andere doel probeerde Maarten erbij te zijn om de ondergrond te kunnen bestuderen. Van het resultaat van deze onderzoeken schreef hij, als auteur of co-auteur, een hele serie artikelen, brochures en boeken over de geologie van Winterswijk. En nu wil hij graag komen vertellen over de inzichten die hij heeft verkregen over de invloed van de geologische geschiedenis op het huidige landschap bij Winterswijk.

De Winterswijkse bodem is befaamd om zijn complexe opbouw. In de Steengroeve wordt kalksteen gedolven uit de Triasperiode, ongeveer 215 miljoen jaar geleden gevormd. Elders komt zelfs gesteente uit de nog vroegere periode van Bontzandsteen dagzomen.

We hopen met een aandachtig gehoor van velen onze waardering voor de langdurige inspanning van onze Winterswijkse veldbioloog te kunnen tonen.

Het Oost Nederlands Plateau zichtbaar op de hoogtekaart.

Natuurkieker in de spotlight

AUTEUR: ELLEN VAN DEN ADEL

Ria Groot-Zevert is één van de zeven leden van de werkgroep Natuurkijkers die eind vorig jaar is gestart binnen IVN Oost-Achterhoek. Tijdens de fotosafari's die we in de eerste helft van 2023 hebben georganiseerd fotografeerden we met gelijkgestemden en deelden foto- en natuurkennis. Ria bleek een actieve inbreng te hebben met veel kennis op het gebied van natuurfotografie, die zij goed wist over te brengen op geïnteresseerde deelnemers. Haar eigen uitdaging dit jaar was om mee te doen aan een aantal fotowedstrijden. En wat bleek, zij viel in de prijzen. Een goede reden om haar in dit artikel in de spotlight te zetten.

Op een mooie zonnige dag eind juni, stapte ik binnen bij Ria thuis en werd hartelijk verwelkomd met koffie en lekkers. Het interview vond plaats in haar foto-werkkamer waar ze bezig was met een vliegend hert dat ze dood onder een eik had gevonden. Hoe kan ik dit opspelden? Wat een prachtig beest is het toch! Ik was verbaasd over hoe groot zo'n vliegend hert eigenlijk is. Deze kever is ook bekend als hertkever, te danken aan de enorme kaken van het mannetje dat doet denken aan het gewei van een hert. Ria was vol enthousiasme over dit nieuwe project. Ik was nieuwsgierig naar het fotoverhaal van deze gepassioneerde Natuurkieker.

Ria, hoe is jouw passie voor fotograferen eigenlijk begonnen?

In 2018 kreeg ik voor mijn verjaardag een compact camera en vond het leuk om tijdens het wandelen mooie foto's te maken. Eigenlijk had ik al elke keer een foto in mijn hoofd wanneer ik op een mooie plek kwam, maar dus geen camera. Nu kon ik aan de slag. In het begin liet ik me leiden door wat ik zag. Een kwikstaart op een paaltje, een mooie bloem. Gaandeweg merkte ik dat ik behoefte kreeg aan meer kennis, dus deed ik een basiscursus fotografie. Echt aan te bevelen. Ik leerde mijn toestel goed kennen en dat bood nieuwe mogelijkheden. Ik heb meerdere vormen van fotografie uitprobeerde, maar mijn passie werd natuurfotografie.

Rugzak mee, boterhammen, en wandelen maar. Ik werd ook lid van IVN en KNNV, zodat ik met een gids nieuwe natuurgebieden kon leren kennen. Tijdens het fotograferen voel ik me nietig, onderdeel van het geheel, van de natuur. Er zijn zoveel oerplekjes zo dicht bij huis, daar verwonder ik me over. Het idee dat sommige plekken 100 jaar geleden ook al zo waren. Bijzonder toch! Als ik op een bankje ga zitten en zo dicht bij de mooie natuur kan komen die we in de Achterhoek hebben. Ik vond het fijn om dit alleen te ontdekken. Dat was mijn basis.

Hoe ben jij tot je eigen fotografie stijl gekomen?

Om me verder te verdiepen, ben ik op social media fotograferen gaan volgen die mij aanspraken. Ook heb ik meegedaan metf ora en webinars. Ja, er is veel online te doen op dit gebied.

Geleidelijk aan ontdekte ik mijn eigen stijl. Nooit de feitelijke vastlegging, maar de sfeer laten proeven met mijn natuurfoto's. Daar was ik op uit. Dat betekent inderdaad vroeg uit de veren, want het gouden uurtje in de ochtend net na zonsopgang, het liefst met wat mist, is prachtig voor het maken van een mooie sfeerfoto. Ik ging ook locaties spotten waar ik mooie foto's dacht te kunnen maken. En als de weerman aan het einde van het acht uur journaal aangaf dat er kans was op mist, dan wist ik dat ik de volgende ochtend op pad zou gaan.

Naast de juiste locatie en weersomstandigheden, ontdekte ik dat het gebruik van oude lenzen sfeer in de foto kon brengen. Oude lenzen vind je in kringloopwinkels, maar ook op zolders bij mensen die ze niet meer gebruiken. Door een oproep te doen, kreeg ik een prachtige doos met allerlei oude lenzen en filters van iemand uit Lichtenvoorde die ze wilde wegdoen. Echt een cadeautje was dat.

Wat kun je vertellen over jouw ontwikkeling als natuurfotograaf?

Vorig jaar heb ik besloten om de opleiding 'Grip op Groei' te doen, georganiseerd door PiXFACTORY met professionele natuurfotografen als docent. Hier kreeg ik dieper inzicht in mezelf en waarom ik bepaalde keuzes wilde maken. Ik kreeg nieuwe inspiratie en werd gesterkt in het maken van eigen keuzes. Tijdens de opleiding werkten alle deelnemers aan een eigen project, wat voor mij een ontdekkingsreis werd 'van schilder naar fotograaf'. Het leverde mooie landschapportretten op in samenwerking met een kunstschilder die voor mij de omlijsting schilderde en de afbeelding van het portret liet doorlopen. Waar de foto ophield en het schilderen begon liep moeiteloos in elkaar over. Het vroeg van mij om te kijken met de ogen van een kunstschilder. Een mooie ervaring.

En toen ging je meedoen aan wedstrijden.

Ja, het projectmatig fotograferen beviel me en de ideeën bleven borrelen. Zo raakte ik geïnteresseerd in mosjes. Ik had ook een foto gezien in België, waar ik erg van onder de indruk was. Ik wilde niet kopiëren, maar mijn eigen invulling zoeken. Dus ik ging me inlezen in mosjes en vond in Vorden bij een stuw op een muur allerlei mosjes gehecht aan het beton. Met veel fantasie en creativiteit zag ik allerlei voorstellingen in deze mosjes en besloot hier mijn nieuwe fotoproject van te maken. Uiteindelijk heb ik in twee maanden tijd een hele serie van de mosjes gemaakt en wist dat het unieke foto's waren geworden. En die heb ik ingestuurd bij een internationale wedstrijd 'The Fine Art Photography Awards' onder de categorie abstract. En ik won de eerste prijs. Dat was voor mij een enorme bevestiging dat ik inderdaad een unieke serie had gemaakt. Dat smaakte naar meer. Gesterkt in mijn overtuiging dat ik op de goede weg was, stuurde ik opnieuw een serie in bij de 'Groene Camera', de jaarlijkse natuurfotografie wedstrijd uitgeschreven door PiXFACTORY. Ik won de tweede prijs, de 'runner up', met een mooi onderbouwd commentaar door de jury, die mijn serie schetste als een prachtige originele serie met kunstzinnige beelden die je twee of drie keer laten kijken. En nu? Ik ga verder met abstracte natuurfotografie. Er valt hiermee nog zoveel nieuws te ontdekken.

Abstracte amateurwinnaars

WINNAAR 1E PLAATS

Ria Groot Zevert
Early earth (series)

Waarom ben je lid geworden van de werkgroep Natuurkiekers?

Toen ik de oproep zag, trok dat meteen mijn aandacht. Ik ben graag praktisch bezig en altijd op zoek naar mooie nieuwe plekken om te fotograferen. Dat was dus een goede match. Ik zie er naar uit om met gelijkgestemden op pad te gaan. Door de Natuurkiekers heb ik ook mijn vogelkennis opgekrikt. En ik heb nieuwe dingen uitgeprobeerd, zoals onderwaterfotografie met één van de andere deelnemers. Het is voor mij ook inspirerend om kennis over te dragen aan anderen. Die wisselwerking van leren vind ik in deze werkgroep en tijdens de fotosafari's.

Tot slot...

Ja, ik vind het belangrijk om te benoemen dat het bij natuurfotografie niet alleen gaat om iets mooier vast te leggen dan wat je in werkelijkheid ziet. Het is juist ook een trend om de andere kant te laten zien. Thema's als dood, verdord, menselijke invloed boeien mij. Dus wie weet vind ik hierin een onderwerp voor een nieuw project.

In het najaar organiseren de Natuurkiekers weer een nieuwe reeks fotosafari's, toegankelijk voor leden van IVN Oost-Achterhoek en KNNV. Op 9 september gaan we naar het Meddose Veen, op 7 oktober naar het Assinkbos in Haaksbergen en op 11 november naar Landgoed Ampsen in Lochem. De tweede foto-kennisavond dit jaar vindt plaats op 30 november met alle foto's van de afgelopen excursies en een interessante lezing. Vind je het leuk om een keer mee te gaan? Noteer vast de datum. De uitnodiging wordt twee weken voor aanvang per mail verstuurd.

Kopij

Kopij voor het volgende periodiek aanleveren voor 15 november 2023.

Op bladzijde 3 ziet u hoe.

(advertentie)

Hendriks Landschapsonderhoud en de kleine tuin.

De Galwesp

AUTEUR: ELS VAN DIJK

Gallen heb je in verschillende vormen, elke gal is karakteristiek voor een bepaald soort insect.

Zo is het insectenleven op eiken buitengewoon rijk. Er zijn iets van veertig soorten insecten bekend die bij de eik gallen kunnen veroorzaken.

Drie van die soorten gallen, alle drie veroorzaakt door een bepaalde wespensoort, komen in dit verhaal aan de orde: de aardappelgal, galappel en de mosgal. De eerste twee komen voor op de zomereik, de laatste, de mosgal, komt voor op twee verschillende soorten rozen, de egelantier en de hondstroos.

De aardappelgal kunnen we in dit jaargetijde massaal zien liggen tijdens een wandeling in het bos of in een bomenrijke omgeving. Achter deze rimpelige, aardappelgelijken- de 'vrucht' gaat een fascinerende geschiedenis van, in dit geval, een wesp schuil.

Daar wil je meer over weten.

De aardappelgal is eerst sponsachtig, roodachtig van kleur, later verkleurend naar paars en nog later bruin. De wesp die de gal veroorzaakt, heeft een zeer bijzondere levenscyclus van twee generaties.

Het insect, de galwesp, prikt in een blad of twijg van de eik en dit prikkelt de boom tot het maken van woekerdend weefsel.

Deze 'samenwerking' tussen plant en dier wordt heel mooi beschreven in Jac. P. Thyse's uitgave 'de Eik'. Uit dit boek blijkt een grote liefde voor de natuur en een aandachtige waarneming.

In de gal die ontstaat, ontwikkelt zich een larve. In oktober valt de gal van de boom op de grond. De larve groeit en verpopt zich tot een volwassen dier.

Dit is altijd een vrouwelijke galwesp. De galwesp legt, zonder te zijn bevrucht, eitjes in de knoppen van de eik, 1 ei per gal. In mei/juni zijn de larven volwassen. Dit zijn zowel mannelijke als vrouwelijke galwespjes. De vrouwelijke zijn meestal forser gebouwd dan de mannelijke. Als de mannelijke exemplaren de vrouwelijke bevruchten is daarmee de cyclus gesloten: er kan weer een volgende generatie beginnen met een nieuwe cyclus.

De veroorzaker van de mosgal, oftewel bedeguargal, is een wesp van het geslacht *Diplolepis*. Aan deze gal, ook wel slaapappel genoemd, werd vroeger hypnotische kracht toegeschreven, met name als slaapbevorderend.

Gallen zijn rijk aan looistof, tannine. Deze stof werd/ wordt gebruikt in de leerindustrie, voor het looien van dierenhuiden en voor de inktfabricage.

Mij is niet bekend of dit tegenwoordig ook nog toegepast wordt. Maar wie heeft vroeger als kind niet geprobeerd inkt te maken van zo'n galappeltje? Je stak een roestige spijker door een galappel en zette het dan in een potje water – na een paar dagen heb je inkt waarmee je kon schrijven. Ik hoor graag jullie ervaringen hiermee!

Het is opvallend hoeveel gallen er momenteel te zien zijn. Zou een zachte winter mee kunnen spelen hierin? Of is het een gevalletje, zoals Johan Cruyff al zei, 'je ziet het pas als je het door hebt'?

Wandeling op 16 april in Harreveld: Ontluikend voorjaar

AUTEUR: ANDRÉ HENDRIKS

Vandaag wandelen we langs de Veengoot. Het is prachtig voorjaarsweer, de zwaluwen vliegen laag over het water om hun dorst te lessen. Een meerkoet zit op zijn nest maar door het koude weer is het riet nog laag en zit hij niet beschut.

Zo gauw wij er aan komen is hij weg. Als we doorwandelen bij de brug zien we bij de bosjes een groep putters die we een tijd in het vizier hebben. In het oude bos horen we de specht en zien we veel nestgaten in de oude dode bomen. Andere vogels hebben daar weer voordeel aan, de koolmees vliegt in en uit en de spreeuw heeft er ook onderdak gevonden.

Als we verder wandelen komen we op een open veld met een grote waterplas. Hier hebben de ganzen het voor het zeggen, als ze ons zien vliegen ze met een hels kabaal op en zoeken de veiligheid op het water.

Er zitten nog wat kuifeenden en meerkoeten. De wandeling is een afwisseling van kleine eikenbossen, waterpartijen en coulissen maar ook open stukken met gras en bouwland waar het leeg is. Geen grutto of wulp te zien. Het voorjaar komt er aan. De sleedoorn staat in bloei evenals de eerste pinksterbloem, boterbloem en fluitekruid. Na twee en halfuur gingen we net voor de regen naar huis.

vastgoedpro

Huis verkopen? RGO!

Informeer geheel vrijblijvend naar de mogelijkheden, wij helpen u graag!

RGO **makelaars**
voel je thuis

Singelweg 2 7101 MH Winterswijk T 0543 531 880
info@rgomakelaars.nl www.rgomakelaars.nl

Wandeling rond Vennevertloot

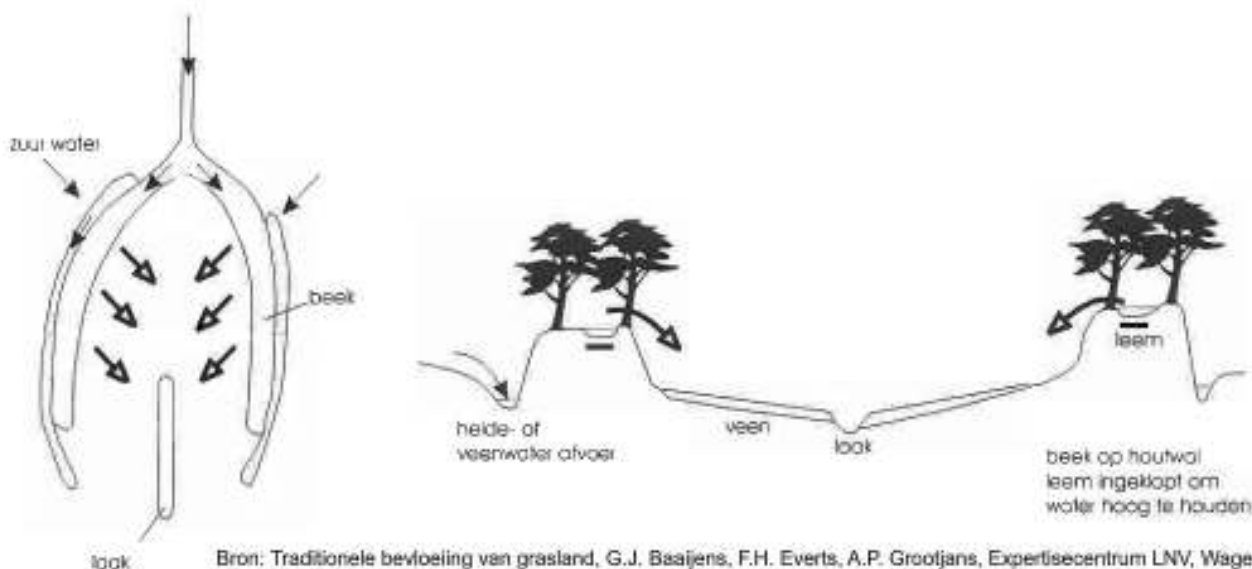
AUTEUR: ROBERT SCHADD

Op 21 mei j.l. een mooie wandeling gemaakt in het gebied Vennevertloot in Winterswijk Ratum. De wandeling bestond feitelijk uit 2 delen. Het thema van het eerste gedeelte was het vloeiveide systeem, dat daar tussen de Moezenbrinkweg en de Veldboomweg tot in de 19e eeuw gefunctioneerd heeft. Men moet daarbij voor ogen houden, dat de landbouw voornamelijk akkerbouw was met de teelt van rogge, boekweit en vlas. Het houden van vee was vooral ook nodig voor de mest waarmee de akkers bemest werden en die mest was schaars. Als in de herfst, winter en het vroege voorjaar het vee op stal stond, was de vloer van die potstal bedekt met heideplaggen waarmee de mest gedurende die periode zich vermengde. Zodra het vee weer naar buiten kon, werd dit heide en mest mengsel benut om een akker te bemesten, zodat die akker weer een jaar of 3 voor een goede opbrengst kon zorgen. De begrazing door het vee en het hooien gebeurde op die gronden, die te nat waren voor akkerbouw. Voor een goede begrazing en hooi opbrengst was mest nodig en die mest was er niet. Door deze gronden vooral in de herfst, winter en het vroege voorjaar te bevloeien en onder een laagje water te zetten groeide het gras in het voorjaar vroeger en beter en kon men de eerste snee hooi al relatief vroeg oogsten. Zo ontstond het vloeiveide systeem, waarbij de landbouwer kalk- en mineraalrijk water uit de beek op die weide liet vloeien en daar vasthouden (of in ieder geval onder een dun laagje beekwater zetten).

De kalk en de mineralen zorgden voor bemesting en het laagje water zorgde voor minder vorstschade aan de planten en voor een eerdere en betere groei van de grassen. Tegelijkertijd zorgde het water ook voor minder plaaginsecten zoals aaltjes en emelten en dus ook voor een eerdere en hogere hooi opbrengst. Er zijn verschillende vloeiveide systemen geweest in het oosten en zuiden van wat nu Nederland en België is. Op de afbeelding onder deze tekst is een schets van het vloeiveide systeem te zien dat hier heeft gefunctioneerd. Met de introductie van kunstmest is met name in de eerste helft van de 20ste eeuw het arbeidsintensieve vloeiveide systeem verdwenen, maar de sporen er van zijn nog altijd hier en daar in het landschap te zien. Zo is in het eerste grasland van onze wandeling de van de Vennevertlose afgetakte doodlopende watergang te zien, die met leem bekleed was om te voorkomen, dat teveel water in de grond verdween. Door aan de vloeiveide kant het water de vloeiveide op te leiden werd deze onder water gezet en gehouden. Het water liep af naar een greppel in het midden van de vloeiveide en stroomde vandaar weer terug naar de beek. Door een stuw in deze greppel kon met het water op de vloeiveide op hoogte worden gehouden. Aan de andere zijde van de toevoerende watergang werd soms ook een greppel gegraven om zuur veenwater af te voeren en daarmee te voorkomen dat dit water ook de vloeiveide zou bereiken.

Fig. 5. Schets van een blind eindigend stelsel, het Vennevertloose beektype.

Het grasland van en bij deze oude vloeiveiden, eigendom van Gelders Landschap, is erg fraai en soortenrijk. Het kleurde mooi van de bloeiende veldzuring vermengd met pinksterbloem, echte koekoeksbloem en kruipende boterbloem. Verder stond er een mooie grote mispel in bloei. De eerste helft van de wandeling hebben we hier in een rustig tempo genoten van alle soorten, die op deze mooie en bijzondere plek te vinden was.

Het tweede deel van de wandeling voerde ons in een rustig doorstappend tempo door Ratum tot aan de Duitse grens bij het Kommiezenpad en vandaar terug wandelend naar de Moezenbrinkweg. Het voerde ons over terreinen van Gelders Landschap en het particuliere landgoed Broerinkveld zandwegen en een enkel stuk verharde weg.

Ook daar was langs de paden en in de bermen veel moois te beleven. Zoals het ijzeren kruis verstopt langs de Dwarsweg waar Willem Wilterdink zo fraai heeft gefantaseerd van een op de vlucht doodgeschoten Duitse smokkelaar waar enige tijd later zijn vermogende Duitse vriendin dit kruis liet plaatsen ter nagedachtenis aan haar minnaar. Vaak zijn deze verhalen veel mooier dan de werkelijkheid, dus laten we dit verhaal vooral rond gaan. En de oude grenssteen uit 1753, de Sint Vitussteen met daarin aan weerszijden de wapenschilden van het bisdom Münster en het hertogdom Gelre gehouwen. Gedurende de wandeling komen we vaak de Vennevertloosebeek tegen, die ter hoogte van deze grenssteen vanuit Duitsland Ratum in stroomt. Deze beek ontspringt enige kilometers verder in Duitsland.

De zomer komt met horten en stoten

AUTEUR: AUKE HOEKSTRA

21 JUNI IS HET BEGIN VAN DE ZOMER

Ja, de zomer periode is hier vaak wisselvallig in ons land

Even een terugblik naar deze maand juni. Deze maand gaan we met gouden kapitalen bij schrijven in de boeken. De zon heeft vele uren geschinen, het kon maar niet op. Ook de temperatuur is ver boven het gemiddelde uitgekomen.

Foto; Tonny Morsink

De zomer is nog maar net begonnen en de eerste regionale hittegolf is een feit. Ook De Bilt meet 30 graden, waarmee het formeel de eerste tropische dag in het land werd. Het was hier ook veel te droog bij ons.

Juist op moment van de 20e juni, sloeg het weer om. Tubantia schreef ook terecht: HET REGENT EN BLIKSEMT. In Borne dat de topser was met 79,9 mm. Maar even verder naar het oosten viel maar enkele mm. Grote verschillen dus.

Al maanden zitten we met oosten- en noordenwinden de laatste tijden.

Hoe komt dat zo, zo lang? Dit komt door de hoge druk die hier steeds in de buurt was. In Scandinavië bleven de hogedrukgebieden lang hangen. De stroming is dan rechts om het hogedrukgebied heen. En via het vaste land, hadden wij met dit weer te maken. Ook de straalstroom heeft invloed, die had steeds dezelfde golfbeweging (route). De straalstroom beweegt zich op zo'n 10 km hoogte.

De Maand Juli 2023

Met het weer is altijd wat aan de hand. Op 3 juli '23 schreef de Tubantia zo duidelijk:

In Apeldoorn veroorzaakt een TORNADO flink wat schade. Op de A50 ging een caravan de lucht in als gevolg van deze windhoos. Hoe ontstaat zo'n windhoos? Zo'n supercell ontstaat doordat de onweersbui om zijn eigen as draait. Daardoor ontstaat de slurf die de bui naar beneden meeneemt. Dat die slurf ook echt aan de grond komt gebeurt in Nederland niet vaak. Dus bij zwaar onweer altijd oppassen! Een week later trokken onweersbuien door het hele land. Op 10 juli stond in Tubantia: Iemand belde in paniek: Er ligt een boom op jullie huis

Foto: Tonny Morsink

In Zwolle vielen hagelstenen ter grootte van knikkers. In Hattum vielen hagelstenen tot 3 centimeter groot. Vele festiviteiten werden dan ook terecht afgelast. In het weekend van De Zwarte Cross viel het weer ook niet altijd mee, elke dag was er regen, maar ook zon!

Even kijken naar het einde van de maand juli.

We zitten op moment in een wisselvallige periode met het weer. Met regen, zon en wind. Echt geen zomerweer. De temperatuur valt wat tegen, gelijk aan of iets onder het langdurige gemiddelde. Dit zal tot begin augustus zo blijven. Hopelijk wordt de maand augustus toch nog een zomermaand, zodat we in Neede nog mooie SEN-feesten krijgen.

Foto: Annet ter Braak

TONDELDOOS

EEN MAN ZONDER TONDELDOOS IS ALS EEN CHIRURGIJN ZONDER MES

Een tekst uit "Duizend Jaar Weer, Wind en Water In De Lage Landen". Dit boek is geschreven door de 97-jarige Jan Buisman.

Eens, onheuglijk lang geleden, was er de titaan (reus) Prometheus, wat betekent: hij die vooruitdenkt. Hij maakte naam als weldoener van de mensen, veel uitingen van beschaving danken wij aan hem. Prometheus zag dat de mensen vuur nodig hadden. Hij stal het, tegen de wil van Zeus, uit de hemel, verborg enkele vonken in een rietstengel en bracht die op aarde. Sindsdien hebben de mensen het begeerde vuur en koesteren dit als hun oogappel. (De wraak van Zeus, die onder meer Pandora met een doos vol kwalen naar de aarde stuurde, laten wij verder rusten).

Vuur is nu duizenden jaren een onmisbare metgezel van de mens. Deze heeft intussen geleerd hoe hij het zelf kan maken en wat je ermee kunt doen. Het brengt licht en warmte, het maakt de bereiding mogelijk van op zichzelf oneetbaar voedsel en vergroot de kans op overleven in koude streken. Dankzij het vuur hebben de mensen hun woongebied geweldig kunnen uitbreiden. In de eerste helft van de 19de eeuw is de dagelijkse praktijk van de huisvrouw ongeveer deze:

's Nachts bewaart zij wat kooltjes vuur onder de as in de lade van het fornuis. En zo niet, dan rept ze zich (of de meid) bij dag en dauw naar het water- en vuurvrouwkje en komt dan terug met een test, een vuurpotje, met gloeiende kooltjes. Overdag onderhoudt zij het vuur in een komfoor. Daar houdt je eten en drinken op warm. Enkele hete kooltjes gaan natuurlijk bij oma en opa in de stoof. Zij hebben vaak koude voeten.

De woningen zijn allesbehalve vrij van tocht en de koude (zware) lucht stroomt daardoor over de vloeren. In sommige huizen tocht het zo, dat je er met moeite een slingeruurwerk gaande kunt houden.

Wat doe je nog meer met een komfoor dan de koffie warmhouden? Je steekt er je pijp bij aan. En heb je geen komfoor bij de hand? Dan biedt de tondeldoos uitkomst. Tot ver in de 19de eeuw heeft iedere man er een bij zich. Een tondeldoos is een koperen doosje met tondel en nog wat. Wat is tondel? Alles wat snel vlamvat, stukjes halfverbrand linnen, droge zwam, zaagsel. Onmisbaar zijn een stuk vuursteen en een vuurslag, een ijzeren ring. Met die ring sla je niet op de steen, je schampt erlangs. De vonken springen eraf. Je ruikt iets branderigs. Dan mik je een vonk in de droge massa, je blaast even en kijk: een vlammetje! En dan de onmisbare pijp! (Bij opgravingen vindt men vaak pijpen, allemaal met gebroken steel. Gezien de steeds dalende tabaksprijs zijn de pijpjes met de kleinste kop de oudste). Een man die zijn tondeldoos kwijt is, wordt humeurig. Hij voelt zich net zo onthand als een koopman die zijn almanak niet kan vinden.

Jan Buisman

DUIZEND JAAR WEER, WIND EN WATER IN DE LAGE LANDEN

1801-1825
VEEL EXTREEM WEER:
BATAAFS-FRANSE TIJD
INVASIE IN ZEELAND
DEEL 7
NAPOLEON & WILLEM I

Amsterdam
Historisch Instituut
Nieuw Instituut voor de Geschiedenis

De tondeldoos is in zeker opzicht de voorloper van de lucifer. De benaming lucifer dateert uit 1828 en is afgeleid van de aartsengel Lucifer, Lichtdrager. Lucifer is ook de naam van de morgenster, die bij de Grieken Phosphoros heette! Bij vuurmaken met lucifers gebruikt men twee stofjes die ontvlammen als ze elkaar raken en door wrijving warm worden. Aanvankelijk bevinden die twee zich beide in hetzelfde wrijfvlak. Dat leidt uiteraard vaak tot brand. Het is de Zweedse chemicus Gustaf Erik Pasch die op het illustere idee komt de twee stofjes te scheiden, één in het wrijfvlak, het andere in de kop van de lucifer. Op het gewenste ogenblik (als je strijkt) ontvlammen ze. Met het patent in 1855 begint de triomftocht van de 'säkerhets tändstickor'. En daarmee is de oude tondeldoos met vuurslag terug. In een moderne vorm!

WEERSPREUK

IS VIJFTIEN AUGUSTUS GOED EN KLAAR, WORDT HET EEN GOED BIJENJAAR

Kopij

Kopij voor het volgende periodiek aanleveren voor 15 november 2023.

Op bladzijde 3 ziet u hoe.

Wisselwoning

AUTEUR: PIET SCHADEE

Vanuit mijn stoel kijk ik het Wheemerpark in en zit daar geregeld met verwondering te kijken hoe het er in de natuur aan toegaat.

Er staat een boom waar door spechten jaren geleden een gat is ingehakt dat als hun nest is gebruikt. Vorig jaar heeft een koolmees er zijn jongen in uitgebroed, dit jaar heeft een eekhoorn daarin het leven geschonken aan twee jongen, die nu alweer aan het spelen zijn met hun moeder in de bomen het lijkt wel verstoppertje.

Sinds die een week eruit zijn zie ik nu een spreekdruk bezig het nest vol te bouwen met takjes en de haren van de eekhoorn eruit te gooien.

Een bijzonder verschijnsel is ook dat er een paar eenden iedere dag naar een hoek toekomen en steeds een meter of vijf heen en weer rennen en dat alleen in het voorjaar. Hebben vogels een klok ingebouwd? De meeuwen zie je maar enkele keren per dag en dat is precies als de eenden gevoerd worden, hoe weten ze dat.

De roeken zijn druk bezig hun nesten te verdedigen want de soortgenoten denken waarom zal ik takjes zoeken en ze pikken die uit andere nesten als de eigenaar even weg is. Heel opmerkelijk is dat ze alleen in het voorjaar hier komen en zomers doorgaans naar één plek vliegen om daar te slapen.

Eekhoorn

Kopij

Heeft u een aardig natuurmoment beleefd en wilt u dat delen met anderen, stuur dat dan uiterlijk 15 november 2023 in voor het eerste nummer van ons nieuwe periodiek.

Op bladzijde 3 ziet u hoe.

Gele gentiaan

AUTEUR: ANKE HOLLINK

GELE GENTIAAN – IN BLOEI OP DE KRUIDENHOF TE MALLUM.

De grote gele gentiaan of gele gentiaan (GENTIANA LUTEA) is een vaste plant van de Gentiaanfamilie (Gentianaceae). De gele gentiaan is inheems in Europese gebergten, waar ze aan te treffen is op hoogten tot 2200 meter.

De gele gentiaan wordt 0,5- 1,5 meter hoog. De bladeren zijn tegenoverstaand, en hebben 5 tot 7 boogvormige nerven. Het blad heeft een fraaie grijsgroene kleur.

De plant groeit erg langzaam, pas na zeven tot tien jaar komt ze tot bloei. Daar staat echter tegenover dat ze veertig tot zestig jaar kan worden. De grote gele bloemen groeien in kransen van drie tot tien bloemen in de oksels van de bovenste bladeren.

De zaden wegen slechts een duizendste gram en worden door de wind verspreid. Elke plant brengt ongeveer 10.000 zaden voort.

De plant komt voor op kalkhoudende weiden in de Alpen en andere Europese gebergten in Centraal – en Zuid Europa.

De plant is, net als alle overige Gentiaansoorten, beschermd in de landen waar ze in Europa voorkomt.

Half juni brachten we een bezoek aan de Kruidenhof te Mallum, die er op dat moment prachtig bij lag, vooral veel orchideeën rond de vijver. Maar ook een prachtige bloeiende gele gentiaan. De overige gentiaanplanten stonden er met het grijs-groene blad prachtig bij, maar vertoonden geen bloeiknoppen. Maar die ene, prachtig in bloei staande plant trok de aandacht bij de aanwezige bezoekers. Alleen de bloeiende gentiaan maakte een bezoek aan de Kruidenhof zeer de moeite waard.!

Vrijwilligersmiddag

AUTEUR: ANKE HOLLINK

VRIJWILLIGERS BIJENKOMST 22 APRIL

Jarenlang was de nieuwjaarsbijeenkomst de ultieme gelegenheid om het bestuur en vele anderen te ontmoeten en met elkaar van gedachten te wisselen. Zoals gebruikelijk vonden deze plaats bij wisselende natuur gerelateerde locaties.

Deze bijeenkomsten gingen altijd gepaard met diverse drankjes en hapjes, een goede opkomst en veel gezelligheid. De laatste jaren, voordat corona alle activiteiten stil legde, zagen we echter al een gestage afname in de opkomst bij de Nieuwjaarsbijeenkomst: mensen waren te druk, hadden vooral in januari te volle agenda's.

Door de corona-beperkingen kon de bijeenkomst enkele jaren geen doorgang vinden en we vonden het als bestuur een goed moment om naar een ander concept te zoeken. Zo kwamen we uit bij een vrijwilligersmiddag. Uiteindelijk zijn het de inzet en betrokkenheid van onze vrijwilligers die er voor zorgen dat onze afdeling voortdurend in beweging is. Dus werd er een middag georganiseerd om alle vrijwilligers te bedanken voor al deze geweldige werkzaamheden. Dit vond plaats op zaterdag 22 april in de KRUIDENHOF te Mallum.

Heerlijk weer met een zonnetje en 20 graden maakte de middag extra gezellig. Want het prachtige, nieuwe terras bood plek aan de 58 personen, die gebruik hadden gemaakt van de uitnodiging.

Na de ontvangst met koffie en cake sprak onze voorzitter, Sjef Lommen, in een korte toespraak zijn waardering uit naar alle aanwezigen voor hun inzet voor onze IVN-afdeling.

Een lekker drankje stond koud in de koelkast en werd uitgeserveerd. Inmiddels hadden René van Ark en Rob Stevens, eigenaren van de pizza-train, de oven goed op temperatuur en werden er heerlijke pizza punten geserveerd in vele variaties.

Het werd een gezellige en sfeervolle middag vol nieuwe ontmoetingen en geanimeerde gesprekken, die mede mogelijk is gemaakt door de plezierige samenwerking met de vrijwilligers van de Kruidenhof.

De foto's geven een mooie impressie van deze geslaagde middag!

(advertentie)

ONTWERP, AANLEG EN ONDERHOUD VAN BELEVINGSVOLLE TUINEN

(0)545 - 292 568

POST@TUINENVANGEERDINK.NL

WWW.TUINENVANGEERDINK.NL

Diploma-uitreiking Natuur- gidsencursus 2022/2023

AUTEUR: PIET HOENS

In januari 2022, de nadagen van de corona-pandemie, begonnen 27 enthousiastelingen aan de Natuurgidsenopleiding van IVN Oost Achterhoek. De locatie was niet een romantische blokhut in bosrijke omgeving, zoals sommigen van ons hadden gehoopt. De Kruidenhof in Mallum was wegens verbouwing niet beschikbaar, en daarom week de opleiding uit naar het Assink-college in Neede, waar we in het biologie-lokaal van Wilko, één van de mentoren, anderhalf jaar lang zouden worden bijgespijkerd in het wel en wee van de natuur om ons heen.

In alfabetische volgorde: Ellen van den Adel, Gerda Beverdam, Sytske Boomstra, Pieter Dorrestein, Casper van Dijk, Tina Heidweiller-Hiddema, Piet Hoens, Judith Kuppens, Geert op de Laak, Hans Ligtenbarg, Suzanne van Nieuwkoop, Hillie van de Peppel, Lisette Platjouw, Marjan Raanhuis, Monique Riemens, Gilbert Somsen, Cathrien van Verschuer, Henk Vording, Andrea van der Werff

De onverlichte parkeerplaats lag er op die eerste kille januari-avond wat onherbergzaam bij. Eenmaal in het klaslokaal kwamen we snel in de stemming. Aan de muur hingen schoolplaten met doorsnedes van dierlijke organen. Langs de raamkant terraria vol varens en groteske geleedpotigen. Vitruvius met strand-, bos- en putvondsten, secuur uitgesteld als in een natuurhistorisch museum, beloofden dat hier jarenlang verzamelde kennis van de natuur werd bewaard en doorgegeven. Onwennig schoven we de ietwat stramme lijven in de schoolbankjes. Dat was lang geleden. In een paar weken zouden de vreemden om ons heen bekenden en nog wat later vrienden worden.

Het tempo van de opleiding was hoog. Elke twee weken een nieuw onderwerp, dat een avond lang in de klas werd behandeld en daarna in een excursie op zaterdagochtend in de praktijk werd uitgediept. Logischerwijs was het onderwerp van de eerste les: de bodem. De grondboringen in de poolwind op een bevroren stuk grasland langs de Berkel zal geen van ons snel vergeten. In de maanden die volgden verdiepten we ons in ecologie, waterleven, vleermuizen, nieuwe natuur, insecten, korstmossen, planten, vogels, bomen, paddenstoelen, landbouw-transitie, en nog zo het één en ander.

De docenten waren “gewone” deskundigen en vrijwilligers uit de Oost-Achterhoekse IVN-organisatie. Het was mooi om te zien dat we in zo’n klein gebied over zoveel natuurkennis beschikken. In elke les hield één van de deelnemers een spreekbeurt of leidde het “natuurmoment”: een klassikale oefening in het onderzoeken van een zelfgekozen voorwerp uit de natuur. Dit onderdeel werd in de laatste les spectaculair afgesloten met een feestmaal van gerechten, bereid met in de natuur gevonden ingrediënten zoals vlier, pinksterbloem en meikever.

Wat leerden we van onze deskundige docenten en mentoren? Natuurlijk, we leerden feiten, begrippen en verbanden. We leerden hoe we dingen konden opzoeken. Maar we leerden vooral te kijken, te luisteren, te ruiken... en vragen te stellen. Waarom staat dat elzenbosje daar? Wat zegt het voorkomen van vals dooiermos op een eikenstam over de luchtkwaliteit? Wat is het groezelige laagje dat op de sloot drijft? (nee, geen milieuvervuiling). Het soort vragen dat we straks als gids op onze excursies ook zullen stellen en samen met de groep zullen proberen te beantwoorden.

Voor sommige deelnemers lag het tempo helaas te hoog. In de loop van het jaar hebben we van een aantal mensen afscheid moeten nemen. Gelukkig blijkt het afscheid niet definitief. Bij IVN-wandelingen en andere activiteiten komen we de uitvallers weer regelmatig tegen.

De opleiding was niet alleen ontvangen, maar ook geven. In twee serieuze stages bij natuurgroepen leverden we hand- en spandiensten en deden we ervaring op. Halverwege de opleiding organiseerden we onze eerste echte natuurwandelingen met publiek. In meerdere opzichten leerzaam, want sommigen ontdekten hier dat het gidsen niet echt iets voor ze is.

Voor de IVN-afdeling een uitkomst, want de meeste niet-gidsen zijn intussen doorgestroomd naar één van de IVN-werkgroepen. En zo ontstond er al tijdens de opleiding een nieuwe werkgroep in de Oost-Achterhoek: de Natuurkniekers; deze werkgroep organiseert regelmatig voor iedereen toegankelijke foto-safari’s in de fotogenieke natuurgebieden – hou de aankondigingen in de Genti-aan, de mail en de op de website in de gaten!

De eindopdracht, die we in kleine groepjes uitvoerden, leverde opnieuw mooie producten op: een botanische studie van landgoed Oolde, een serie fietstochten langs de scholengoederen rond Winterswijk en Aalten, gepubliceerd in de route-app van IVN, informatieve bijeenkomsten over natuurgebieden De Breken en Boeldershoek en een vleermuisroute in Bredevoort, gecombineerd met een uitgebreid vleermuis-programma voor de jeugd, opgezet en uitgevoerd in samenwerking met een groot vakantiepark

in de buurt.

Voor de afsluiting van de opleiding op 1 juli waren sommigen een beetje zenuwachtig. Ten onrechte, want de beoordelingsgesprekken waren gemoedelijk en gezellig. Na een vaartochtje met de Berkelzomp belandden we dan toch in een sfeervolle blokhut waar we, toegezongen door een minstrel, om de beurt het diploma kregen. Daarmee kwam voor alle geslaagden een eind aan een intensieve periode van natuurtraining. We hadden een leuke groep, uitstekende docenten en geweldige mentoren. En nu is het tijd om aan de slag te gaan voor IVN en voor de natuur.

Kopij

Kopij voor het volgende periodiek aanleveren voor 15 november 2023.

Op bladzijde 3 ziet u hoe.

Luuk Temming

BOOM EN GROEN

- Verwijderen van bomen op moeilijk bereikbare plekken d.m.v. klimtechnieken.
- Boomonderhoud met hoogwerker
- Snoeien van (monumentale) bomen.
- Onderhoud van natuurelementen zoals houtsingels en de fruitboomgaard.
- Gevelde boom aan planken zagen met eigen zaagmachine

Luuk Temming
Boom & Groen
Schatbergstraat 55
7131 AP Lichtenvoorde

T 0544 - 84 21 52
M 06 - 28 778 183
E info@luuktemming.nl
I www.luuktemming.nl

Voor al uw
bomenwerk

Thema-avond Bosbeheer en Klimaat

AUTEUR: TON REERINK

Natuurpark Kronenkamp in Neede, 12 april 2023

Voor een gehoor van 33 aanwezigen vertelde Dirk van de Brink, boswachter van Staatsbosbeheer, over zijn werk.

In 1899 werd voor het onderhoud en beheer van het Kootwijkerzand een aparte rijksdienst ingesteld die de naam Staatsbosbeheer kreeg. Aanvankelijk werd de dienst ondergebracht in een paar kamers van het gebouw van de Heide Maatschappij, welke dienst in 1888 was opgericht met als eerste grote klus de ontginning van de Peel. De bedoeling met beide organisaties was het systematisch op gang brengen van het ontginnen en economisch bruikbaar maken van de woeste gronden die nog zo'n groot deel van het Nederlandse oppervlak besloegen.*

* De gegevens in deze alinea zijn ontleend aan het boek 'Het landschap, de mensen. Nederland 1850-1940' door Auke van der Woud.

De naam zegt het al: Staatsbosbeheer was opgericht voor het bebossen van stuifzanden, duinen en heidevelden en het inrichten daarvan voor houtproductie. Natuurwaarden werden daarbij niet ontzien en monotonie in de beplanting geen bezwaar, integendeel.

Nog steeds hebben we hout nodig, voor de bouw, voor meubels, voor betimmeringen etc. Maar 90% van het benodigde hout wordt nu geïmporteerd. Van de 10% binnenlandse productie wordt 3% door Staatsbosbeheer geleverd, rond de 325000 ton.

De oorspronkelijke inzet van Staatsbosbeheer valt nog wel af te lezen aan het bosbestand, maar de focus van het werk is grondig veranderd. De kortste samenvatting van het werk nu geeft Dirk met B B B :
-- Beschermen – Beleven – Benutten.

Beschermen

Het beschermen van natuurwaarden in een multifunctioneel bos is een hoofdtaak geworden. De overheid geeft subsidie voor in stand houden en opnieuw inrichten van natuurgebieden met SNL, het subsidiestelsel natuur en landschap. Daarvoor gelden strikte voorwaarden die aan elk van een groot aantal typen natuur worden opgelegd. Verder is er het FSC, een intern keurmerk voor duurzaam en sociaal bosbeheer, waaraan Staatsbosbeheer ook vol doet.

Voor elk bosgebied moet er een beheerplan zijn waarin specifieke maatregelen voor de bescherming van natuurwaarden zijn opgenomen:

- Waar bevinden zich de horsten (nesten van roofvogel)?
- Welke bomen zijn holenbomen, bijvoorbeeld voor spechtennesten?
- Zijn er dassenburchten?
- Waar zijn omvangrijke mierenhopen?
- Waar is reliëf het beschermen waard i.v.m. bijzondere bosplanten en eventuele cultuurhistorische waarde?
- Waar worden in het grote bos natuureilanden gereserveerd waar natuur absoluut prevaleert? Etc., etc.

Beleven

Voor het grote publiek maakt Staatsbosbeheer zijn werk zichtbaar en de natuur genietbaar door openstelling van grote delen van de terreinen middels wandel- en fietspaden. Ook paden voor ruiters en mountainbikers worden ingericht. Boswachters houden excursies om over hun werk te vertellen. Soms is er samenwerking met ondernemers om recreatie in het bos mogelijk te maken, bijvoorbeeld met een klimbos of verhuur van vakantiewoningen.

Benutten

Welke inkomsten levert het bosbeheer en het beheer van landgoederen en andere natuurterreinen? Natuurlijk de houtoogst, de biomassa van snoeihout, het maaisel, de pacht.

In de Achterhoek worden vooral in de grote terreinen in de Slangenburg bij Doetinchem en in Ruurlo bosbeheer/houtoogst in een cyclus van 4 jaar gepland.

Bij dit beheer is nu de doelstelling een multifunctioneel bos: letten op de leeftijdsopbouw, op variatie in de opstand van bomen en struiken, op het achterlaten van dood hout voor insecten.

De beheercyclus moet natuurlijk worden aangepast bij bijzondere omstandigheden, zoals boomziekten, stormschade, veiligheidsrisico's.

Slangenburg

Frustraties

Als er hout wordt geoogst, worden bomen geblest die zullen worden omgezaagd.

Bij een deel van het publiek stuit dit nogal eens op onbegrip: al die mooie oude bomen, waarom weg? Dat moet dan worden uitgelegd. Dat de CO₂-opslag niet de enige maatstaf kan zijn, wordt moeilijk begrepen. Dit onbegrip stapelt zich ook op als de stapels stammen langs de paden zichtbaar worden.

Mensen mogen recreëren in het bos maar wel volgens regels. Als de boswachter daarop handhaaft, of zelfs alleen maar wijst, kan hij bij de super-individualisten nogal eens op onbehoorlijk verzet stuiten en zelfs bedreigingen tot op zijn thuis-adres rekenen. Dan wordt je wel voorzichtig!

Tenslotte: het deponeren van afval, met name drugsafval, zorgt voor forse schadeposten.

Klimaatproblemen en andere problemen

De zomers worden droger. Door ons huidige watersysteem wordt water te gemakkelijk afgevoerd met als gevolg: verdroging. De klimaatverandering moet dus leiden tot aanpassing in de afvoer van water.

Beken laten meanderen, sloten van een peil voorzien, grootschalige opslag van water in tijden van regenval. De structuur van het bos moet ook worden aangepast: geen monocultuur meer. De letterzetter, het kevertje dat de fijnsparbossen decimeert, krijgt dan minder kans. De essentaksterfte, veroorzaakt door een schimmel, is met de klimaatverandering opgerukt naar Nederland. Bevolkingsgroei leidt tot verkleining, versnippering van de natuur en tot grotere recreatiedruk.

Tenslotte is er natuurlijk nog de verzuring en de stikstofdepositie. Dit probleem is het gesprek van de dag. In het bos zien we braamstruweel onbarmhartig oprukken en de biodiversiteit in andere natuurgebieden en langs paden en wegen gaat sterk achteruit.

Maar dat is geen probleem van de boswachter alleen.

Tot slot

Het betoog aan de hand van een uitvoerige powerpoint--presentatie gaf een overvloed aan details, cijfers, grafieken en schema's. We waren onder de indruk van de vele aspecten die het leven van een hedendaagse bosbeheerder beheersen.

BURO COLLOU
TUIN & LANDSCHAPSONTWERP

Tuin- en landschapsonwerp voor overheden, instellingen en particulieren:

- Beleef- en beweegtuinten
- Openbare ruimte
- Natuurinrichting
- Tuinen en boerenerven
- Landschappelijke inpassingen

Buro Collou Looweg 10 7152AL Eibergen
E: jac@burocollou.nl T: 0545-479765 www.burocollou.nl

wilde weelde
vakgroep natuurlijke omgeving

Activiteiten KNNV

Natuurwerkdagen

DATUM

23 september 2023
7 oktober 2023
21 oktober 2023
4 november 2023
18 november 2023
2 december

PLAATS

Natuurterrein Brandkolk, Droppersweg, Woold
Steengroeve Staatsbosbeheer Ratum
Besselinkschans Lievelede
Kotmans Miste
Gelderschlandschap
Locatie nog niet bekend

Het vertrek is altijd om 09.00 uur, om ongeveer 15.30 uur bent u weer terug.
De vertrekplaats wordt doorgegeven bij opgave: h.toebes@solcon.nl

Paddenstoelenexcursies

DATUM

14 oktober

PLAATS

Loohuisbos
Aalten

VERTREK

14.00 uur Parkeerplaats van de Storm Haitsma Mulierweg 11 in Winterswijk.
14.20 uur vanaf Parkeerplaats Haartseweg Aalten vlakbij spoorwegovergang

28 oktober

Leemputten bij
Haak en Hoek,
Holterhoekse-
weg 6 ,7142 HZ
Groenlo

14.00 uur Parkeerplaats van de Storm Haitsma Mulierweg 11 in Winterswijk.
14.30 uur: Parkeerplaats bij Haak en Hoek.

4 november

Landgoed Ten-
kink Ratum

14.00 uur Parkeerplaats van de Storm Haitsma Mulierweg 11 in Winterswijk.

De paddenstoelenexcursies duren tot 17.00 uur en staan onder leiding van Ed Grotemhuis (0543-520714/edgrotemhuis@planet.nl)

OOK IN DROGE TIJDEN IS GEELINK HAAKSBERGEN UW PARTNER IN BESPROEING

Eibergsestraat 199 | 7481 HJ Haaksbergen
T: 0545 221297

Agenda

Zaterdag 9 september 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Fotosafari: Zoemers en bloeiers.

Van 09.00 – 11.00 uur.

Locatie: Meddose Veen, Meddo. Exacte locatie ontvang je na aanmelding.

Aanmelden: natuurkickers.achterhoek@gmail.com.

Alleen voor leden IVN/KNNV (max. 15 personen).

Zondag 10 september 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Plantenwerkgroep: Korenburgerveen.

Alleen voor leden en na aanmelding bij Louis Jan van den Berg per app/sms 06-11140923.

Maximaal 15 personen.

Start: 10.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Maneschijnweg.

Zaterdag 16 september 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Thema-bijeenkomst: Geologie en landschap in de gemeente Winterswijk.

Aanvang: 13.00 uur.

Locatie: Zonnebrinkkerk, Zonnebrink 61, 7101 NB Winterswijk.

Entree € 5,00 (Leden IVN/KNNV € 3,00).

Zondag 17 september 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Excursie: Besselinkschans.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Eikendijk, Lichtenvoorde.

Zaterdag 7 oktober 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Fotosafari: Herfst in het bos.

Van 09.00 – 11.00 uur.

Locatie: Assinkbos, Haaksbergen. Exacte locatie ontvang je na aanmelding.

Aanmelden: natuurkickers.achterhoek@gmail.com.

Alleen voor leden IVN/KNNV (max. 15 personen).

Zondag 8 oktober 2023 IVN NMA

Wandeling: Paddenstoelenwandeling.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats Het Grote Veld t.o. Heidepolweg 2 Vorden.

Woensdag 11 oktober 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Thema-bijeenkomst: Reptielen en amfibieën.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: Natuurpark Kronenkamp, Kronenkamp 14, 7161 HE Neede.

Entree € 5,00 (Leden IVN/KNNV € 3,00).

Zondag 15 oktober 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Plantenwerkgroep: Baumberge.

Alleen voor leden en na aanmelding bij T. Croese per app/sms 06-14063024.

Maximaal 10 personen.

Start: 09.30 uur.

Startpunt: De Storm, Haitsma Mulierweg 11, 7101 BX Winterswijk.

Zondag 15 oktober 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Excursie: Cultuur en Natuurhistorische wandeling door het Woold.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Oude Bochooltsebaan bij de kruising met de Gosselinkweg, Winterswijk/Woold.

Woensdag 8 november 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Thema-bijeenkomst: Korstmossen.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: Zonnebrinkkerk, Zonnebrink 61, 7101 NB Winterswijk.

Entree € 5,00 (Leden IVN/KNNV € 3,00).

Zaterdag 11 november 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Fotosafari: Grazers bij zonsondergang.

Van 15.00 – 17.00 uur.

Locatie: Landgoed Ampsen, Lochem. Exacte locatie ontvang je na aanmelding.

Aanmelden: natuurkickers.achterhoek@gmail.com.

Alleen voor leden IVN/KNNV (max. 15 personen).

Zondag 12 november 2023 IVN NMA

Wandeling: Herfstwandeling Lochemse Berg.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats bij Hotel BonAparte, Lochemseweg 37, Barchem.

Zondag 19 november 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Excursie: Zoek de grens.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Blankersweg/Burloseweg, Winterswijk/Kotten.

Zondag 10 december 2023 IVN NMA

Wandeling: Boswandeling op Landgoed Verwolde.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Kruispunt Horstweg/ Oude Holterweg, 7245 TB Laren.

Woensdag 13 december 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Thema-bijeenkomst: Waterbeheer in het stroomgebied van de Berkel.

Aanvang: 20.00 uur.

Locatie: De Huve, Grotestraat 52, 7151 BD Eibergen.

Entree € 5,00 (Leden IVN/KNNV € 3,00).

Zondag 17 december 2023 IVN/KNNV Oost-Achterhoek

Excursie: Winterwandeling.

Start: 14.00 uur.

Startpunt: Parkeerplaats voetbalvelden, Elshofweg 71, 7141 DH Groenlo.

Zie ook de actuele agenda's op:

www.ivn.nl/oost-achterhoek

www.knnv.nl/oost-achterhoek

www.ivn.nl/afdeling/noord-midden-achterhoek

Vereniging
Agrarisch
Natuurbeheer
Berkel & Slinge

- **Landschapsonderhoud**
- **Landschapsinrichting**
- **Ondersteuning en advies**
- **Cursussen en excursies**
- **Akkerrandmengsel**
- **Plantgoed**

WWW.VANBERKELENSLINGE.NL
'T Brendeke 10 Eibergen 0545-477587

Wenninkhof
hoveniers & groencentrum

www.wenninkhof.nl

Hoveniersbedrijf:

- Aanleg
- Renovatie
- Onderhoud van tuinen

Groencentrum:

- Ruim assortiment planten
- Gereedschap
- Cadeaushop

Hoerinkstegge 5 Winterswijk Meddo 0543-569302